

20.02.2020

Lausunto palveluverkkotyöryhmälle

Me Järvikylän asukkaat vastustamme voimakkaasti palveluverkkotyöryhmän kuntalaiskuulemisissa esittämää mallia Sievin kunnan kouluverkon supistamisesta vuosina 2020-2026. Esitetyn kaltainen kouluverkon supistaminen olisi kuntapäätäjiltä erittäin lyhytnäköistä toimintaa ja päätös olisi täysin vastakkainen kunnassa jo pitkään jatkuneen politiikan kanssa. Elinvoimaiset kylät ovat olleet Sievin kasvun ja hyvinvoinnin kannalta avainasemassa jo pitkään ja kuntaa on markkinoitu kylien kautta jo pitkään.

Esitetty kouluverkon supistaminen vaikuttaisi välittömästi kuntalaisten hyvinvointiin, harrasteisiin ja käytössä oleviin palveluihin sekä kunnan vetovoimaisuuteen. Nämä vaikutukset ovat paitsi kuntastrategian vastaisia, niin myös pahimmillaan rampauttavia, jolloin kyläkoulujen lisäksi valot sammuvat pienellä viiveellä muualtakin kunnasta.

Puutteet työryhmän esityksessä

Kritisoimme työryhmän esitystä asioiden aikatauluttamisesta. Ennen kuntalaiskuulemisia asukkailla ei ollut minkäänlaista ennakkotietoa asiasta, joka vaikuttaa jokaisen kuntalaisen arkeen ja tulevaisuuteen. Lisäksi ehdotettu aikataulu näin mittavien muutosten läpiviennille on täysin mahdotonta hyväksyä.

Lisäksi kritisoimme heikkoa ja hyvin rajallista tiedottamista. Työryhmä ei ole onnistunut tiedottamaan hankkeen etenemisestä ja mahdollisista suunnitelmista käytännössä yhtään millään tavalla ja kuntalaiskuulemisten yhteydessä luvattu tietojen julkaisu ei sekään ole toteutunut kuin osittain. Tämä yhdistettynä lyhyeen aikatauluun vastineen laatimiseksi herättää kysymyksiä koko työryhmän halusta ylipäättään kuunnella kuntalaisten mielipidettä.

Huomautamme myös, että sekä kuntalaiskuulemisen aikana että sittemmin kunnan verkkosivuille julkaistuissa tiedoissa oli/on selkeitä virheitä, joista osaa on hiljaisesti korjattu ja osa on edelleen julkaistuissa dokumenteissa. Esitetyissä kouluverkkomalleissa mm. kyläkoulujen oppilasmäärät ovat täysin erilaiset eri vaihtoehtolaskelmissa ja sekä henkilöstö- että kiinteistökuuluissa on ollut kymmenien tuhansien eurojen virheitä. Nämä yksistään aiheuttavat kumulatiivisesti kuuden vuoden ajalle jopa satojen tuhansien eurojen poikkeamat esitettyihin talousarvioihin. Lisäksi tämänkaltaiset virheet tietysti herättävät epäilyitä koko laskelman paikkansapitävyydestä yleisesti.

Lisäksi esitetyissä laskelmissa ei ole otettu huomioon minkäänlaisia kerrannaisvaikutuksia, joten epäilemme, että esitetyt arviot esimerkiksi koulukyydityksiin kuluvista kustannuksista eivät tule viiden vuoden aikajaksolla pitämään paikkaansa. Ilmeisimpinä puutteina mahdollisista kerrannaisvaikutuksista ovat tarveperusteisten koulukyytien lisääntyminen vaarallisen koulumatkan johdosta, kouluavustajien tarve ja opettajien työssä väsyminen ryhmäkokojen kasvaessa ja siitä seuraavat sijaiskulut. Lisäksi esitetyissä säästöissä on oletettu, että kiinteistöt saadaan myytyä, mutta esimerkiksi Järvikylän kohdalla emme näe kiinteistön hyödyntämistä muussa kuin oppilaitoskäytössä kovin realistisena.

20.02.2020

Olemme myös erittäin pettyneitä siihen, että kuntalaiskuulemisiin ei ollut saatavilla minkäänlaisia ennakkovaikutusarvioita eikä myöskään minkäänlaisia arvioita kouluverkon supistamisen vaikutuksista ns. pehmeisiin arvoihin. Kuntalaisten arjen kannalta kun nämä pehmeät arvot ovat juuri niitä, joihin kouluverkon supistaminen koskee pahiten. Lasten koulumatkat pidentyvät, kylän keskuksena ja kyläläisten sosiaalisena kohtaamispaikkana toimiva koulu poistuu ja sen mukana poistuu myös harrastusmahdollisuuksia läheltä kylän asukkaita.

Kyläkoulu säilytettävä kylän sydämenä

Järvikylän koulu rakennuksena on hyvässä kunnossa ja koulun piha ja lähialueet tarjoavat lapsille mitä parhaimmat puitteet koulunkäyntiin. Iso urheilukenttä koulun pihalla mahdollistaa liikuntatunneille ja muutoin opetuksen yhteyteen todella laajan kirjon eri urheilulajeja ja luonnonläheistä toimintaa. Urheilukentän lisäksi koulualueella on hyväkuntoinen, ja hyvin ylläpidetty, kaukalo sekä valaistu latu. Näitä kaikkia käyttävät koululaisten lisäksi myös urheiluseurat ja muut kuntalaiset. Lisäksi piha-alueella on laaja nurmikenttä, joka toimii talvikaudella mäenlaskussa sekä metsää, joka toimii paitsi lasten välituntileikkien näyttämönä niin myös luonnon- ja käytännönläheisenä opetuspaikkana mm. luonnontieteiden oppitunneilla.

Koulun sisätilat ovat hyvässä kunnossa ja rakennuksen sisäilmassa ei ole missään vaiheessa ollut edes huhupuheiden tasolla ongelmia. Kiinteistön ylläpito hakelämmityksellä on edullista ja kiinteistön ylläpidon neliöhinta onkin kunnan edullisimpia, vaikka kuntalaiskuulemisessa toisin annettiinkin ymmärtää.

Järvikylän koulun oppilasmäärä ei esitettyjen ennusteiden valossa edes ole isommin laskusuuntainen, muutaman oppilaan väheneminen viiden vuoden jaksolla mahtuu aivan hyvin normaalin vaihtelun piiriin. Lisäksi koululla on jo valmiiksi valmiudet sijoittaa oppilaita lisääkin, jolloin mahdolliset muut kouluverkon supistukset ja sieltä siirtyvät oppilaat voidaan sijoittaa myös Järvikylälle. Tällöin myös suljettavien koulujen oppilaat pääsevät nauttimaan kyläkoulun palveluista suuren keskuskoulun sijaan.

Lisäksi koulu kylän sydämenä toimii paitsi oppilaitoksena niin myös lasten koko elämän alun tukena liikuntaharrasteen muodossa. Valtakunnan uutisista voidaan jatkuvasti lukea, miten lapset ja nuoret liikkuvat jatkuvasti vähemmän ja miten jopa lasten normaalit motoriset taidot, kuten juoksu tai pallonheitto, kehittyvät kokoajan huonompaan suuntaan. Järvikylällä koulumatka on turvallinen, mistä tahansa kylältä tuleekin. Koko kylä kantaa vastuuta omalta osaltaan turvallisesta koulumatkasta ja liikennekasvatuksesta. Lisäksi Kalliosta ja muualta kauempaa tulevien koulukyydit on saatu järjestettyä siten, että odotusajat ovat koko koululla varsin maltilliset, jolloin koulumatkoihin kuuluva aika pysyy lapselle mielekkäänä, mutta samalla hyvin taloudellisena.

Varsinaisen koulunkäynnin lisäksi koulun tiloissa toimii 4H, seurakunnan kerho ja kansalaisopisto. Piha-alueen palveluita hyödynnetään myös Järvirinteen päiväkodista käsin ja koulualueella järjestetään kylän ainoita harrasteita, kuten kahvakuulaa, jalkapalloa ja pesäpalloa myös aikuisille. Jos koulu lakkaa olemasta kouluna, niin nämä kaikki muut toiminnot kärsivät sulkemisen myötä.

20.02.2020

Suuren yhdistelmäkoulun haasteet

Kyläkoulujen vetovoima on kunnassa täysin kiistaton. Useamman sadan oppilaan yhdistelmäkouluja löytyy mistä tahansa muualtakin niin ympäryskunnista kuin suurempien kaupunkien lähiöistä. Yhdistelmäkoulujen mukanaan tuomat ongelmat kyläkouluihin verrattuna ovat paitsi oppilaiden hyvinvoinnin niin myös kuntatalouden kannalta merkittäviä.

Kyläyhteisöt itse huolehtivat kaikista oppilaista kollektiivisesti ja etenkin ruoka-aikaan kodinomainen ja lämmin tunnelma on selvästi nähtävissä verrattuna suuren laitospuutarhan hulinään. Suurissa kouluyksiköissä samat taustameluun ja turvallisen ympäristön varmistamiseen liittyvät ongelmat koskevat ruokalan lisäksi kaikkia yhteisiä tiloja, kuten käytäviä, aulatilajoja ja ulkoalueita. Mainittujen käytännön ongelmien lisäksi vanhemmat haluavat esittää myös huolensa Lauri Haikolan kiinteistön useista remonteista. Remonttien melu ja pöly vaikuttaa kuitenkin opiskeluun ja useiden suurehkojen kunnostustöiden mahdollinen indikaatio koko kiinteistön kunnosta herättää sekä kysymyksiä että huolestuneisuutta.

Ulkoliikuntapaikat sekä välituntikäytössä että muutoin opetuksessa ovat myös Lauri Haikolan koulussa merkittävästi heikommalla kuin Järvikylällä tai muilla kyläkouluilla. Urheilukentän läheisyys tien takana ei ole sama asia kuin välitön metsikkö leikkipaikkoineen ulko-oven vieressä. Luonnonläheisyys on useissa eri tutkimuksissa todistettu ihmisistä rauhoittavaksi asiaksi ja tämän ilmiön ympärille rakennetaan kokoajan enemmän yritystoimintaakin matkailualalla, joten sen hyödyt ovat kiistattomia.

Suuremmat ryhmäkoot, levottomampi ympäristö ja tilojen käytön pakollinen porrastus eri ryhmien kanssa vaikuttaa varsinkin pienimpiin ja herkimpiin oppilaisiin negatiivisesti. Lisäksi yhdistelmien mukana seuraavat pidemmät odotusajat ja vähentynyt liikunta koulumatkojen vaihtuessa taksiin eivät tarjoa oppilaille yhtä miellyttävää ympäristöä kuin kyläkoululla. Tämä taas puolestaan näkyy herkemmin häiriökäyttäytymisenä ja muunlaisina sosiaalisina ongelmina. Nämä yhdistettynä siihen, että suurissa ryhmissä ja yksiköissä yksilöiden ongelmiin voidaan puuttua heikommin, joka ruokkii edelleen pahoinvointia ja siitä seuraavaa ongelmakäyttäytymistä. Tästä johtuen olemme varmoja että seurauksena on sekä sosiaalimenojen kasvu että kouluavustajien tarpeen lisääntyminen. Nämä kaikki yhdessä tietysti vaikuttavat kuntatalouteen negatiivisesti ja kun tälläkään hetkellä näiden ongelmien hoitamiseen ei ole riittävästi resursseja, yhtälön lopputuloksena saadaan itseään ruokkiva oravanpyörä, jonka kerrannaisvaikutuksia edes suoraan euroilla mitattuna ei osaa kukaan arvioida.

Työryhmän yhdistelmäkoulujen mallissa ei ole huomioitu riittävästi esiopetusta eikä pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tarvetta eikä niistä aiheutuvia kuljetus- ja muita kustannuksia eikä myöskään näiden vaikutuksia oppilaiden hyvinvointiin.

Edellä mainittujen epävarmuustekijöiden lisäksi arvioihin vaikuttaa myös mahdolliset muutokset valtionosuuksissa sekä indeksi- ja muut korotukset kuljetuskustannuksissa. Näiden lisäksi tulee huomioida lisääntynyt henkilöstön tarve ja täysin avoimet arvaukset tilojen riittävydestä ja mahdollisista lisätilatarpeista. Näiden kaikkien muutosten ennakointi on esitettyjen arvioiden perusteella lähinnä arpapeliä ja emme realistisesti näe että esitetty n. 600 000€ säästötavoite

20.02.2020

---

saavutetaan esitetysti. Kustannussäästöjen sijaan kuntaan luodaan vain heikommat olosuhteet lapsille ja nuorille.

Vaihtoehtoiset säästökohteet

Palveluverkko käsitteenä kattaa kunnassa paljon muutakin kuin kouluverkon ja esitämmekin työryhmälle kritiikkiä siitä, että mitään muuta palveluverkkoon liittyvää asiaa ei ole tuotu esille.

Kouluverkon osalta säästötavoitteet on kohdistettu pelkästään kyläkouluille, vaikka laskelmien perusteella vähennystarve voi tulla ensimmäisenä eteen myös Lauri Haikolan koululla oppilasmäärän laskiessa.

Kouluverkkoon liittyen säästöjä pitäisi hakea myös koulukyydeistä ja tässä alueen pyörätiet vaikuttavat oleelliselta osin kun turvallisemmat koulumatkat koko kunnan alueella laskevat koulukyytien tarvetta ja siten pienentävät kustannuksia. Lisäksi nostamme esille kuntalaisten epätasa-arvoisuuden koulukyyditysten pituusvaatimuksissa ja sieltä tulevat säästöt jos kaikki oppilaat olisivat tasa-arvoisessa asemassa kyytien suhteen.

Siirrettävien lisätilojen tarpeen poistuessa ja järkevällä kouluverkon täysmittaisella hyödyntämisellä saadaan helposti laskettavia ja merkittäviä säästöjä. Arviomme mukaan noin viidesosa säästötarpeista täyttyy jo pelkästään näiden kalliiden yksiköiden poistolla siirtämisen sijaan.

Lisäksi säästöjä voidaan hakea myös muualta palveluverkosta. Liikunta-alueiden huolto, kuntalaisille epätasa-arvoinen kaukaloiden kunnossapito, kirjastoauto ja muut vapaa-aikatoimen palvelut pitäisi olla yhtä lailla tarkastelussa mukana. Palveluverkon tarkastelussa pitää kuitenkin pitää ensisijaisen tärkeänä kuntalaisten hyvinvointia ja palveluiden tarvetta.

20.02.2020

Vaatimukset palveluverkkotyöryhmälle asian valmisteluun

Vaadimme, että päätöksentekoa valmisteltaessa otetaan huomioon tasavertaisesti paitsi tietysti tämä lausunto, niin myös kaikki muut työryhmälle saapuvat lausunnot niin myös kouluverkkojen supistamisesta tehtyjä tutkimuksia ja julkaisuja. Esimerkkeinä Olli Lehtosen tutkimus ”Alakoulu on maaseutukunnassa elinvoimainvestointi”¹ ja Yliopisto -lehden julkaisu ”Puolet kouluista katosi. Mitä saatiin aikaan?”². Näissä julkaisuissa esiin tuodut asiat puhuvat korutonta kieltään kyläkoulujen vaikutuksista koko kunnan hyvinvointiin. Lehtosen tutkimuksesta käy kiistämättä ilmi, että kouluverkon supistukset vain kiihdyttävät väestökatoa ja pahentavat tilannetta entisestään.

Lisäksi vaadimme todellisten taloudellisten vaikutusten selvittämistä, mukaan luettuna mahdollinen kuntalaisten siirtyminen käyttämään ympäryskuntien koulupalveluita, kuten aikaisemmin on kunnassa tapahtunut kun oppilaita on siirtynyt Kiiskilänkylältä Reisjärvelle ja Asemakylän suunnalta Eskolaan.

Kolmanneksi vaadimme, että mikä tahansa päätös asiassa tehdäänkin, niin päätöksen pitää olla tasavertainen koko kunnan osalta. Tämä koskee niin siirtymäaikoja, koulukyytioikeuksien matkarajoja kuin koulujen sulkemiselle asetettavia reunaehtoja. Siirtymäaikojen pitää olla riittävän pitkiä, että kylien asukkailla on riittävästi aikaa valmistautua tulevaan muutokseen ja ääritilanteissa tarjoaa mahdollisuuden välttää kouluverkon supistaminen esim. onnistuneella asukashankinnalla.

1. https://www.maaseutupolitiikka.fi/materiaalipankki/blogit/alakoulu_on_maaseutukunnassa_elinvoimainvestointi.html

2. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-kasvatus-ja-oppiminen/puolet-kouluista-katosi-mita-saatiin-aikaan>

Vaatimukset viranhaltijoille ja luottamushenkilöille

Vaadimme, että palveluverkkotyöryhmän tuloksista huolimatta kunnan tähtäimessä on edelleen kylien elinvoimaisuuden säilyttäminen ja tavoitteena kunnan asukasmäärän kasvattaminen. Elinvoimaiset kylät kun ovat koko kunnan elinehto ja jos kylät päästetään hiipumaan ja tätä kehitystä vielä kiihdytetään kouluverkon supistuksilla emme näe tälle mitään muuta lopputulosta kuin koko kunnan kuoleman ja päätymisen kuntaliitokseen.

Tähän liittyen vaadimme, että kunta aloittaa välittömästi pitkäjänteisen, suunnitelmallisen ja ammattitaitoisen markkinointityön kylien ja kyläyhdistysten kanssa yhteistyössä kunnan vetovoiman lisäämiseksi. Markkinointiin ja vetovoimaan liittyy oleellisena osana kattava palveluverkko ja sen kehittäminen mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena tulee olla kunnan asukasluvun kasvattaminen ja palveluverkon säilyttäminen mahdollisimman pitkälle ennallaan. Ilmeisimpänä markkinoinnin kohderyhmänä on luonnollisesti jo täällä töissä käyvät, mutta näin internetin aikakaudella ei ole mitään syytä rajoittaa ponnistuksia pelkästään naapurikuntiin tai

20.02.2020

---

edes koko valtakuntaan, kun lähes samalla työmäärällä ja taloudellisella panostuksella viesti leviää globaalisti.¹

Markkinointityön ohessa odotamme, että kunta tarjoaa myös kyläyhdistyksille työkaluja kehittää omia kyliään. Tähän liittyy mm. markkinointikanavien hyödyntämisen sekä konkreettisempien keinojen selvitys ja käyttöönotto, esimerkiksi rakennuslupa- ja liittymämaksujen poisto tai tukeminen uusille omakotirakentajille.

Olemme koko kuntana vaikean haasteen edessä, mutta jos tämän haasteen edessä ainoa toimenpide on supistaa palveluita vastaamaan muuttuvaa taloustilannetta, niin silloin valitaan aidasta se matalin kohta. Tämä kilpajuoksu alamäkeen varmistaa lähinnä sen, että minkään tasoista uutta Sievin ihmettä ei tapahdu. Todellinen haaste on pärjätä ja kehittyä muuttuvan maailman mukana ja nostaa seuraava Sievin ihme esiin, oli se sitten uuden teknologian ympärillä, matkailussa, perinteisen tehdasteollisuuden kasvuna tai jonain näiden yhdistelmänä.

1. Esimerkkejä globaalista markkinoinnista kotimaasta

- Welcome to Puolanka, 90t näyttökertaa - <https://www.youtube.com/watch?v=H2g1EfwL4-g>
- Experience nothing - Visit Padasjoki, 222t näyttökertaa - <https://www.youtube.com/watch?v=4IqDDvxPH1k>

Terveisin,

Järvikylän kyläyhdistys, vanhempainoimikunta ja asukkaat